

איך הודלפה השמועה כי יורם ארידור יהיה שגריר ישראל בווינגטון, ואיך טרפד משה דיין את המינוי בעוד מועד

השגריר שלא יהיה

המצב ביטא מחדש את המציאות הירור שלמית, שכל ירושלמי מכיר אותה, אף כי היא חבויה מאחרי מסך הסיסמות והנארי מים של הפוליטיקאים. בתום עשר שנות איחוד כפוי, ירושלים מאוחדת רק להלכה. למעשה היא מורכבת גם כיום משתי ערים, שהקשר ביניהן רופף.

החלק הערבי של ירושלים, שסופח ל- מדינת-ישראל, ממשיך לראות את עצמו כאזור כבוש. אין הוא משתתף בחיי ה- מדינה, וגם לא בחיי העיר. הוא לא ביקש ולא קיבל ייצוג במוסדות העירוניים. אף ערבי ירושלמי אחד לא ביקש ולא קיבל אזרחות ישראלית. קשרים חברתיים בין בני שני החלקים כימעט שאינם קיימים. מבחינה חברתית, ריגשית, כלכלית ופיר- ליטית, החלק הערבי של ירושלים ממשיך לשייך את עצמו לגדה המערבית ולעם הפלסטיני. ירושלים הערבית היא, בעיניו, עיר-הבירה של האיזורים הפלסטינים ה- כבושים.

להקיף ולכתר. למעשה נוהג גם ה- שירות הירשלאי על פי מציאות זו. אופייני לכך היחס לעיתונות הערבית של ירושלים, המשרתת את הגדה המער- בית. מופעלת כלפיה כלזורה המתאימה ל- מימשל צבאי באזור כבוש, ושאינן לה כל קשר עם הוראות הצנזורה החלים במדינת-ישראל. מאמרים וידיעות המר- פיעים בעיתוני ישראל, עתירי שערבו צנ- זורה, המחקים על-ידי הצנזור בירושלים, כאשר העיתונים הערביים שם מנסים להע- תיקם.

הבנייה הישראלית מסביב לירושלים אופיינית גם היא להתנהגותו של שילטון באזור כבוש: היא נועדה, בגלוי וב- מוצהר, להקיף ולכתר את ירושלים הער- בית.

פצצת זמן. אחד הפלאים של ירושלים הוא המשך קיומו של מצב זה, בלא ש- תתחולל התפוצצות חמורה יותר. האוכ- לוסיה הערבית באחות בעיר בצפיוריה, בעקשנות הגובלת בהתנגדות פאסיווית, אך מעשייהאלימות החמורים נדירים יח- סית.

יש לכך סיבות רבות. אחת מהן היא אישיותו של ראשהיערייה, טדי קולק, שגילה במפתיע איצרות אישיים של טאקט והבנה ריגשית. כימעט כל פוליטיקאי אחר, במקומו היה עלול להחמיר את המצב, לגרום התפוצצות שתהדהד בעולם כולו. אך גם קולם אינו יכול אלא להחליק את פניו הדברים, בראשית השנה ה-12, פצצת- הזמן ממשיכה לתקתק בירושלים.

יחסים מרחביים

עונים בשמי כורדיסתאן

הכורדים מתכוננים למיזחמה

חדשה — ושם חדש

משתרעב למאבק הפנימי

באתיופיה מצאו את עצמם הישראלים והסובייטים בסירה אחת. שניהם תמכו בממשלת אדיס-אבבה, במלחמתה בסי- מאליה המוסלמית ובמורדים האריתריאים. עתה עשויים האינטרסים הישראלים והסובייטים למצוא את עצמם שוב בסירה אחת. לפעם לא בקצה הדרומי של המרחב השמי, אלא בקצה הצפוני: בכורדיסתאן העיראקית.

שם מתחילה המלחמה מחדש, והדברים קשורים ולחוז בעקיפין, בענייני ישראל. **להיקחם בסאראת.** הארגנה הגדולה בין העיראקים (שהם ערבים ומוסלמים שיעים) ובין הכורדים (שהם לא-ערבים ומוסלמים-סונים) החלה בשעת ביקורו של הנשיא המצרי, אנוואר אל-סאדאת ביר- שלים.

העיראקים רצו להתפנות, כדי להילחם באל-סאדאת. הם השתתפו בהקמת חזית המדינות הערביות האנטי-סאדאטיות, שי נודעה בשם „חזית האיתנות”. לשם כך היו זקוקים למשום עם הכורדים. לכן נפתח משא-ומתן בין ממשלת בגדאד ובין „האי- חוד הלאומי של כורדיסתאן”, הסיעה ה- כורדית השמאלית, המנהגת גלאל טלבאני ועלי עסקרי.

עתה התפוצץ משא-ומתן זה. הכורדים פתחו מחדש בפעילות צבאית נגד בגדאד. קדמה לכך התפיסות בין שני הפלגים הכורדיים הגדולים: „המיפלגה הדמוקרטית של כורדיסתאן” של מוצטפה ברואני האגדי, והאיחוד הלאומי של טלבאני. ה- מתוכנת בין השניים: ברית-המועצות.

(המשך בעמוד 37)

כ אשר מינה משה דיין את הפרופסור יהודה בלום כראש מישלחת ישראל באומות המאוחדות, היה ברור כי המינוי היה, לאמיתו של דבר, של ראשההממשלה מנחם בגין, ולא של שריהחוז. מאותו רגע שבו ביקש בגין את משרת השגריר ב- או"ם לירידו, הד"ר שמואל כ"ץ, מי שהיה יועצו של בגין לענייני הסברה, מחק דיין את המישרה מטבלת התפקידים שהוא יכול לחלק בעצמו (הגולם הזה 2126). גם מאר- חר יותר, כאשר הצליח כץ לריב עם בגין,

מנחם בגין ורצה

ובגין לא רצה בו יותר כשגריר באו"ם, לא התערב דיין במינוי השגריר לאו"ם, ובגין נאלץ להמציא שם מתאים. ושוב, כפי שקרה בפרשת הספקרופי- סור יצחק שוה, הוכשל בגין.

יש המאשימים את דיין בכך שהוא לא התערב אצל בגין כדי למנוע את המינוי שנערך במישרדו. בלא השתתפותו בתה- ל- טה, יש הטוענים, בעיקר אחרי פרשת שוה, כי אילו היה דיין מצביע בפני בגין על חסרונותיו של בלום, שהוא עובד מיש- רדיהחוז מזה שנים רבות, בעיקר בענייני יחסי-אנוש, נאומים ותקשורת המונים ועם עיתונות, היה בגין נמנע מלמנות את בלום ולחזור על ביויון שוה.

אולם בפרשה אחרת של מינוי בכיר במישרד-החוז התערב, כפי הנראה, דיין, עוד לפני שהיא התנפחה לפרשה של ממש. דיין החליט למנות את מנח"ל מישרדו, אפריים „אפי” עברון, כשגריר ישראל בוואשינגטון, במקומו של שימחה דיניץ. דיין מיוזם עם עברון, והיחסים ביניהם התהדקו עוד יותר מאז הפך דיין שריהחוז ועברון למנכ"ל המשרד. עברון, למרות ש- היה מזכירו של פינחס לבון ומאודוירי, לדעת דיין, עברון הוא מבכירי הדיפלומט טים הישראליים, והוא המועמד המתאים ביותר לתפקיד שגריר ישראל בבירה ה- אמריקאית. מילבד זאת שירת עברון כבר

פעמיים בארצות-הברית. בשנת 1953 כשר היה בתחילת דרכו בשרות החוז, כיהן כי מזכיר שני בשגרירות בוואשינגטון, והחל משנת 1965, במשך שלוש שנים, הוא היה ציר בשגרירות.

ידוע סיפור מפורסם, שכאשר היה ראש- הממשלה המנוח, לוי אשכול, בביקור ב- וואשינגטון, פנה אליו נשיא ארצות-הברית דאן, לינדון ג'ונסון, בבקשה אישית ביר- חר, ג'ונסון, שידע כי שגריר ישראל ה- חדש בארצות-הברית, יצחק רבין, יחליף את הצוות הבכיר שלו בשגרירות, ביקש מאשכול להשאיר בתפקידו את „אפי” ש- הוא ידיד טוב שלי ושל אשתי.” אשכול הבטיח זאת לנשיא האמריקאי, תוך שהוא תמה על הצלתו של הציר בוואשינגטון. אולם אשכול שכח את הבטחתו. אפי עב- רון, שידע על השיחה בין הנשיא לראש- הממשלה, התבייש בכך שראש-משלת ישראל שוכח הבטחות, וכאשר יצא חזרה לישראל, אפילו לא הלך להיפרד מג'ונסון. מייד אחרי שובו לארץ התגורר עברון תקופה מסוימת בדירתו של מאיר וייסגאל, במחוז וייצחן. יום אחד צילצל הטלפון ב- בית המרכזית אמרה: „נשיא ארצות- הברית על הקו. עברון, שחשב כי מישו מוחת אותו, אמר למרכזית: „גם אני נשיא ארצות-הברית.” אולם להפתעתו הרבה נשמע אומנם קולו של ג'ונסון, שערך יחד עם אשתו, שהיתה על השלוחה השנייה, שיחה נרגשת עם עברון, נוף בו על שלא בא להיפרד, וסחט ממנו הבטחה לבוא ר- לבקר אצלו בבית-הלבן.

אבטלה

סמוייה

ע ברון הוא מדינאי מיקצועי וממולת, המצליח להתחבב על נשיאים, ראשי- ממשלות ושרים בכל מקום שבו הוא משרת. מילבד תפקידו בוואשינגטון, כיהן גם כשגריר בקנדה, כציר בלונדון וכשגריר בשבדיה, וזאת בנוסף על משרות במיש- רדיהחוז בירושלים, כסמנכ"ל, מישהה למנכ"ל ועתה מנכ"ל.

נראה לדיין כי המינוי של עברון היה אידיאלי. הוא היווה לראשההממשלה על כוונתו למנות את עברון, ולא קיבל ממנו ישום רמו להתנגדות.

אולם בשבועות האחרונים החלו צוות בעולם הפוליטי הישראלי שמוענות אחרות ביחס למישרת השגריר בוואשינגטון. ה- שמועות עטנו בעקשנות כי ח"כ יורם ארי- דור עומד להתמנות כשגריר בבירה החשו- בה. קל היה גם לאתר וכמה מקורו השמר- עות: יורם ארידור וכמה מנאמני מחירות. במבט ראשון נירמה הדבר הגיוני לגמרי. ראשההממשלה, מנחם בגין, חייב מישרה בכירה לנאמנו, ארידור. מייד אחרי שזכה הליכוד בבחירות, רמו ארידור לכינונו של בגין כי „מגיע לו” תיק של שר בממשלה. אולם מרכז חירות לא רצה בארידור, אם כי בגין היה מוכן לשלם לצעיה, ששירת אותו בנאמנות שנים כה רבות, בכיסא בממשלה.

אחרי שארידור נכשל בתוך מיפלגתו, מינה אותו בגין כסגן-שר במישרד ראש- הממשלה. לולא בא המינוי של דיין, אין ספק כי ארידור היה דואג לכך שיכנו אותו „סגן ראשההממשלה.” ארידור היה במשך כארבעה חודשים שרילמעשה וממונה על חמישה מישרדים, אך גם לו וגם לבגין היה ברור כי תפקידים אלה זמניים בלבד. מאז ועד היום עוסק מי שהיה מופקד על חמישה מישרדים בעיסוק מכובד ביותר. הוא האחראי במישרד ראשההממשלה לגני סוח התשובות לשאלות שמגישים חברי- הכנסת לבגין. אולם ארידור ובגין חשבו כי אבטלה סמוייה זו אף היא זמנית. הם המתינו להרכבת ההנהלה של הסוכנות ה- יהודית, ובגין הבטיח בארידור את תפקיד

גיובר הסוכנות, התפקיד שבו החזיק אריה הולצבר לפני שנבחר כיוש-ב-ראש הנהלת הסוכנות היהודית.

פיפ

מול העיניים

פני שבעיניים טרפד גם תפקיד זה, „עשרת הגדולים” בארצות-הברית, ה- ועדה שמונתה כדי לאיש את התפקידים בהנהלה הציונית, ביכרו את עקיבא לויני- סקי, איש המערך, על-פני עורד-הדין יורם ארידור, איש חירות, באותו יום, בדיוק, החלו אנשי ארידור מדליפים את השמועה שבגין יפצה את ארידור בצורת מינוי כשגריר בבירה החשובה ביותר לישראל. דיין הוא איש נטול נאמנות אישיות

מנכ"ל עברון בגין הבטיח

בכל הנוגע לחיים הפוליטיים, ולכן אפשר היה לחשוב כי כדי שלא לריב עם ראש הממשלה הוא יוותר על אפי עברון. אולם דיין ידע כי כישוריו של ארידור אינם מספקים כדי לכהן כשגריר בווא- שינגטון, אף כפי שהתבטא בפני אנשי: „מי זה ארידור? הדמות שמאחרי הפיפ? אתם יודעים מה אני חושב על כאלה שי- סמתוכבים לי כל הזמן עם פיפ מול ה- עיניים?”

דיין לא ירצו חוצץ נגד ראשההמשל- ובעד עברון, בעיקר משום שראש הממש- לה מעולם לא אמר לדיין כי הוא מתכוון למנות את ארידור. אולם „החצר” של דיין ערכה עם „החצר” של בגין מגעים שי- הבהירו לבגין כי מינויו של ארידור לא יעבור בשתיקה כמו מינוי בלום.

בסוף השבוע שעבר החליט דיין לנקוט את הגישה הדוגרית שלו. אחרי שתקרק- הוכנה אצל ראשההממשלה, הוא שאל או בגין לירות מהי האמת בשמועות ע- רצונו עברון את ארידור. בגין השיב, וגנ זאת בעיקבות פעולת הריכוך של אש, דיין, כי אין כל בסיס לשמועות אלה, וכ אפי עברון הוא גם המועמד של ראש- הממשלה. דיין לא הסתפק בזאת. הוא ארג מייד פגישה בין בגין לבין עברון. דיין ידע כי לבגין יהיה קשה לסגת מהמינוי אחרי שיבטיח אותו באופן אישי לעברון ואומנם, ביום הראשון האחרון הוזמ עברון ללישכתו של בגין. בפגישה קב בגין במפורש כי המינוי של עברון מקוב עלי, ואף נקבע תאריך תחילת כהונת- של עברון: חודש דצמבר השנה.

נראה כי אם ארידור ירצה בעתיד ב- תפקיד חשוב יותר משל מנסח שאלתו הוא יצטרך להפעיל לחצים מסוג שונה.